

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵՆՍԳՈՅՆ ՏՕՆԸ

1913 թվականի հոկտեմբերի 13-ը մի անհնչելի օր պիտի մնայ հայ ազգի տարեգրութեան մէջ:

Երկար տարիների շարքի մէջ այս ստաջին անգամ է, որ քաղաքակրթութեան նախնական աստիճանների վերայ կանգնած հայ ազգը ստուռ է այս սուր մի առանձին փառքով, առանձին շուքով:

Մեծ հասակ ունի այս պատկառելի սուրբ. մի երկու սերունդներ պիտի սնցնին, տասնակի տարիներ պիտի զլուրին իրար վերայից, որ մի երբորդ քաղաքուր սերունդ արժանանայ նրա նաբերամակնկերից մէկը տեսնելու:

Իսկ այս պատկառելի թերի հողով ման ժամանակ մենք կամանայից մեր հայեացքն ենք գործնում մեր շուրջը և խորում, թէ արդեօք մեր ժամանակակից հայութիւնը արժանալից կերպով է կատարում մեր համազգային մեծագոյն սուրբ, թէ արդեօք մենք իրաւունք ունինք մեզ քաղաքակրթ և կենսունակ ազգ համարելու:

Այս հարցի պատասխանը, ասեց, այնքան էլ միտքնարական չէ: Ով շքեղ մեկանից թէ ինչպիսի պայմանների մէջ ծնունդ առաւ այս սուրի կատարումը և ինչպիսի կրքեր բռնկւեցան նրա շուրջը: Մենք չենք ուզի քաղաքակրթների այս ուրախ օրը տխուր մտքերով միտպանացնել. բայց չենք կարող շատել, որ մեր մեծ սուրբ մեկանից առկիմծ սպասկիրներ ունէր, քան մենք այժմ մատուցանում ենք նրան: Մենք պէտք է նրան զիմարդէինք աւելի մեծ շքով, աւելի մեծ պատաստութիւններով, առանց համոզ-

մունքների և դաստնութիւնների խորութեան մենք պէտք է շրջապատէինք մեծանդէսը և ուրախութեան ճիշտ արձակէինք մեր սրտի խորքից՝ մեր ամբողջ կեանքը:

Այսպէս է ներկայումս. Իայց ինչ է լինելու ապագան: Ինչ է լինելու մեզանից յետոյ գալիք երբորդ սերնդի ժամանակ, երբ համազգային մեծ տոների 16-րդ և 17-րդ դարերը շրջաններն են լրանալու:

Գոնէ այն ժամանակ պիտի ըմբռնէ հայ ժողովուրդը այս տոների մեծութիւնը և այն հակայ անձնատուրութիւնների բարոյական վեհութիւնն ու փառանկեութիւնը, առանց սրանց այս տոների տեղի չեն ունենալու:

Ազգային մասին մենք աւելի քան լրատես ենք. մենք գիտենք, որ ազգային ինքնագիտակցութեան գաղափարը անվերջ պիտի առաջ գնայ, ընդհանրանալ տարածել, արժարժել և գալիք ժամանակների հայ անհատը աւելի բուռն թափով պիտի նետուի դէպի իւր ազգի պատգամ. փրկելիքը և խոր ու գիտակցօրէն սուրի նրանց յիշատակը:

Ներքան իր մի քանի մտքի ու անհորջ կողմերով հանդերձ մեծ յոյսեր է ներշնչում մեզ և յուսողում է հաւատաւ աւելի մեծ ապագայի, աւելի մեծ ու բազում օրերի:

Իսկ այս ներխուսուր օրը մենք կը քանդուրազուի հասարակութեանը նորահարում եւր իր նորաբաց զբոսըրցով, որի գոյութիւնը ապահովում է իր ունեւր բնամարիները մէկը եւր. Ալէքսանանները, որոնք ի յիշատակ իրանց հանուցեակ Տիգրան երբօք,

քաց են անում այս դարոցը, ապահովելով նրա գոյութիւնը իրանց նւիրաբերած կայքերի կեանուներով: Հայ եկեղեցու հայ գրին, Հայ ապագութեանը և հայ դարոցին մտղթում ենք յարատևութիւն և անընդհատ առաջիմուծութիւն:

Թող օրնուի նրանց յիշատակը, որոնք այն տառապեալ ազգի ձեռքը գիրք տւին, գիր սովորեցըրին և նրա համար դպրոցներ բացին:

Պատ. Մանուկան

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՏՕՆԸ

Կիրակի 13-ն, հոկտեմբերի, առաւօտեան 9 — 11 ժամին Յաջորդարում ընդունելութիւն հայագրի և օտարազգի նորահարուների, որոնց կ'առաջարկել թէլ:

10 — 11 ժամին գինեորական երաժշտութումը կ'ըրեւ քաղաքի սնրոցը աշակերտութիւնը և օտարածանք ու եկեղեցին:

11 ժամին նոյն տեղը կ'հաւաքին համաքաներն իրենց զրօշներով:

Եկեղեցում կ'մատուցի պատարազ ապու կարճ քարոյ օրու մեծ նշանակութեան մասին:

11 ժամին հանդիսաւոր թափուր կ'գրիմ սր. Փրկիչ եկեղեցու արեմտեան դուրը, ուր գինեորական երաժշտութումը կ'նաւել ժողովրդական հիմն, ապա կ'կատարուի բացօթեայ Հայրապետական մտղթանք. կ'երբուի ԷՏԵ կեցո ՚ու գնայա:

12 ժամին երբը կ'հարուսակի դէպի ժողովրդական Տուն, ուր կ'լինի